

Landsstyreformand Hans Enoksens åbningstale
(Landsstyreformanden)

Ærede Landstingsformand, ærede Landstingsmedlemmer samt Grønlands befolkning.

Tak for velkomsten her ved starten på en ny Landstingssamling.

Netop i denne tid er vi i fuld gang med at realisere to vigtige reformer, der vil have afgørende indflydelse på Grønlands fremtidige politiske stilling og styrelse.

Sammenlægning af kommunerne bliver en realitet pr. 1. januar 2009, og arbejdet i de fire overgangsudvalg for at realisere dette er nu i fuld gang.

Oplysningsarbejdet med deltagelse af partierne forud for folkeafstemningen den 25. november 2008 om der skal indføres Selvstyre er i fuld gang. Der har fra visse kredse været røster fremme om at der er givet for lidt tid til oplysningsarbejdet, og at Landsstyret kun er interesserede i et hurtigt ja.

Processen omkring vores ønske om selvstyre startede allerede i 1999, da vi dengang nedsatte et rent grønlandsk selvstyrekommission. I forbindelse med dette arbejde blev befolkningen hørt, bl.a. gennem mange folkemøder arrangeret af det daværende Selvstyredirektorat. Blandt andet gennem dette arbejde har vi prøvet at præcisere det krav vi har skullet stille den fælles grønlandsk/danske Selvstyrekommission.

Vi har således i mindst ti år drøftet indholdet af og vores krav til Selvstyre. Hvis befolkningen siger ja til Selvstyret vil bl.a. følgende som vi har ønsket i mange år blive realiseret:

- Anerkendelse som et folk.
- Det grønlandske sprog vil få status som det officielle sprog.
- Ejendomsretten til alle vort lands ressourcer.
- Øget kompetence til at bestemme over egne forhold.
- Ønsket om at have mulighed for at blive selvstændigt stat på et senere tidspunkt.

Modstanderne af indførelsen af Selvstyre har prøvet at skræmme befolkningen ved at fremføre at vi ikke har råd til at overgå til Selvstyre. Det er op til Landsstyret og Landstinget at bestemme om hvornår vi skal overtage ansvarsområder fra staten.

Nye områder vil blive hjemtaget alt efter om vi har råd og ressourcer dertil, da alt andet vil være uansvarligt.

Vi fastholder nu at første område der bliver hjemtaget efter indførelse af Selvstyre er råstofområdet. Vi er klar og har det nødvendige ressourcer dertil.

Hvis vi dvæler ved de betænkeligheder, der har været rejst til vores ønske om at tage det næste skridt - med andre ord vores ønske om fortsat udvikling – kan vi ikke komme videre. Lad mig blot tage som eksempel at hvis vi ikke havde indført hjemmestyret, alene fordi der var problemer, der endnu ikke var løst dengang, så havde vi ikke haft de mange uddannelsesinstitutioner som vi har idag.

Enhver der får tildelt et øget ansvar stiller også øgede krav til sig selv, der også i sig selv er med til at øge ens evner og selvstændighed.

Dette har vi selv erfaret i de næsten 30 år vi har haft hjemmestyre. Som følge af vores overtagelse af et større ansvar og højnelse af uddannelsesniveaet har vi øget vores selvforsyningsgrad betydeligt.

Dette har vi grund til at glæde os over og være stolte af, men på trods heraf er det også nødvendigt at vi stiller øgede krav til os selv som samfund. Det er nødvendigt at vi højner vort uddannelsesniveau og bliver bedre til at udføre et arbejde, da vi kun derigennem kan sikre øget selvforsyning og vores muligheder for at blive herre i eget hus.

Det er derfor Landsstyret håb og forventning at den grønlandske befolkning går ind for indførelsen af selvstyre ved efterårets kommende folkesafstemning den 25. november. Udviklingsmulighederne indenfor den gældende hjemmestyreordning er ved at være udtømte, hvorfor manglende overgang til selvstyre vil give en stilstand, der begrænser vores udviklingsmuligheder som samfund.

Det er også Landsstyrets plan allerede nu at komme i gang med at forberede at Grønland i fremtiden kan blive en selvstændig stat. Her tænker jeg blandt andet på nedsættelse af en kommissionen, der skal udarbejde forslag til en kommende grønlandsk grundlov, da dette arbejde må anses for at være omfattende og tage flere år. Men det væsentligste er at vi nu arbejder for at Selvstyret bliver godkendt og implementeret.

Jeg vil benytte nærværende anledning til at sige tak til de nuværende og tidligere medlemmer af Selvstyrekommissionen for det flotte arbejde.

Når der har været knaster i kommissionens arbejde har de grønlandske medlemmer af kommissionen haft den styrke at agere samlet og stærkt og derigennem opnået gode resultater til glæde for Grønland.

Landsstyret opfordrer til at man i overenstemmelse med denne ånd, også som et samlet befolkning, realiserer arbejdet omkring selvstyret.

Når Selvstyret bliver godkendt er det Landsstyrets hensigt at man for at sikre den bedst mulige udnyttelse af ressourcer og tid, at der indenfor departementerne sker en samling og styrkelse af områder, der hænger sammen.

Mere konkret vil der være tale om mere sammenhæng mellem råstof- og olieområdet, arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelsesområdet, det udenrigspolitiske område og justitsområdet.

Det er Landsstyrets uomtvistelige forventning, at der i de kommende år vil blive åbnet flere miner, og at der i den forbindelse vil blive etableret mange nye arbejdspladser.

For at sikre at en så stor del af arbejdsstyrken i den kommende råstofindustri skal være fastboende i Grønland arbejdes der nu på en koordinering mellem arbejdsmarkedet og erhvervsuddannelserne.

I forbindelse med den fremtidige råstofudnyttelse og fartsatte råstof- og olieefterforskning vil vi om ganske få år have behov for grønlandsk arbejdskraft, ikke mindst faglært arbejdskraft indenfor disse områder.

Vi skal være forberedt på øget tilstrømning af udefrakommende arbejdskraft. Det er derfor også nødvendigt at vi gør os selv klar til at modtage denne arbejdskraft og gør os klart hvilke forhold disse skal leve under medens det midlertidigt opholder sig i Grønland for at arbejde, til gavn for vores ønsker om øget råstofudnyttelse og efterforskning og uden at dette går ud over vores traditionelle livsførelse og kultur.

Vi skal ligeledes også være klar til at være mere åbne til at kunne hente arbejdskraft udefra for at tilgodese behovet for folk med højere uddannelser i vores servicering af befolkningen, som læger, ingeniører, sygeplejersker m.m. når vi ikke selv kan dække behovet. Det er ikke nødvendigt at vi altid skal hente den nødvendige akademisk uddannede arbejdskraft i Danmark.

Som en opfølgning at den tilendebagte ansættelse af grønlandske direktører i Hjemmestyrets departementer skal vi fortsætte med vores arbejde med at give grønlandske lederemner de nødvendige kompetencer. Landsstyret vil i forbindelse med kommende generalforsamlinger i de hjemmestyreejede selskaber atter engang opfordre til at disse aktivt arbejder for at give grønlandske medarbejdere de nødvendige kompetencer til at overtage lederjobs.

Samtidig skal der også arrangeres og bevilges midler til at det af vore medarbejdere, der ikke taler grønlandsk, og ikke mindst dem, der påtænker at være i Grønland i længere tid, får mulighed for at lære sproget og kulturen nærmere at kende.

Vi forventer at det i fremtiden vil være sådan at flere og flere på bestemte tidspunkter bliver nødt til at forlade deres hjemsted for at arbejde et andet sted, f.eks. for at arbejde i forbindelse med råstofudvinding eller olieefterforskning.

Derfor må vi allerede nu gøre vores interne trafiksystem klar til at blive tilpasset disse forhold, hvis vi i fremtiden vil sikre at fremtidige ansatte kan komme hurtigt og sikkert frem og tilbage mellem deres hjemby eller hjembygd og de steder hvor de har arbejde.

I forbindelse med den fremtids arbejdsmarkedsstruktur og bedre udnyttelse af arbejdsstyrken vil den nuværende mobilitetsstøtteordning være af afgørende betydning, og ordningen må på baggrund af vores hidtidige erfaringer gøres mere smidig således at fremtidige brugere serviceres efter "et dørs"-princippet, således at arbejdssøgning, boligansøgning, ansøgning om plads til børnepassning m.v. kan ske på et sted. Folk, der vil flytte skal have den nødvendige hjælp, og ikke være usikre.

Landsstyret vil i de kommende år fastholde og fortsætte deres uddannelsessatsning. Det er vores målsætning at minimere de knaster og forhindringer der eventuelt er for at kunne begynde på en uddannelse. Derfor er vore planer om omfattende kollegiebyggerier til vores

studerende i de kommende år fremrykket, således at anlæggelse af disse allerede kan komme i gang i 2009.

Landsstyret opfordrer indtrængende til at befolkningen aktivt deltager i arbejdet for at højne befolkningens generelle kompetence- og uddannelsesniveau ved at påbegynde en uddannelse eller en kompetencegivende videreuddannelse.

Grønlands gymnasiale Uddannelse er i dag reguleret ved regler fastsat af undervisningsministeren i kongelig anordning.

Grønland får ansvar for hele uddannelsessystemet fra 1. januar 2009, når gymnasieområdet bliver overført fra Staten til Grønlands Hjemmestyre.

Den danske stat er i øjeblikket den regelfastsættende myndighed for samt administrationen af den grønlandske gymnasiale uddannelse og de grønlandske uddannelser til højere handelseksamen og højere tekniske eksamen.

De grønlandske gymnasiale uddannelser giver efter aftale mellem Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og Undervisningsministeriet studiekompetence i Danmark til alle videregående uddannelser på samme måde som de tilsvarende danske uddannelser. Ligestillingen mellem grønlandske og danske elever baserer sig på, at Undervisningsministeriet, ligesom for de danske gymnasiale uddannelser, er regeludstedende myndighed, og at ministeriet herved fastsætter uddannelsernes studiekompetencegivende indhold. Hertil kommer, at der anvendes danske eksamensopgaver, eventuelt i tilpasset form, og danske censorer i Grønland. Endelig varetager ministeriet, såvel en vejlednings- som en tilsynsfunktion i Grønland.

Med henblik på at sikre at der optages og uddannes grønlandske studerende også ved studier med høje adgangskvotienter, er der indgået en særlig aftale mellem de danske og grønlandske uddannelsesmyndigheder for grønlandske ansøgere til de videregående uddannelser i Danmark.

Som hovedregel optages grønlandske ansøgere uden for de fastsatte optagelsestal, hvis ansøgeren opfylder de formelle adgangskrav til den pågældende uddannelse og Grønlands hjemmestyles særlige adgangskrav samt er berettiget til uddannelsesstøtte fra Grønlands Hjemmestyre.

I forbindelse med hjemtagelsen af den regelfastsættende myndighed er arbejdet med en reform af de gymnasiale uddannelser igangsat med henblik på implementering i august 2011. Der bliver afholdt en årlig workshop frem til implementeringen af reformen, og den første workshop bliver afholdt i disse dage i Nuuk. Workshopen er startskuddet til et konstruktivt samarbejde og dialog mellem Landsstyreområdet for uddannelse, gymnasielærere og ledere, forskere og specialister omkring fremtidens gymnasiale uddannelse i Grønland.

Landsstyret vil i den kommende tid indgående vurdere den igangværende uddannelsesindsats, og i den forbindelse undersøge hvilke kompetencer Grønland vil have brug for i fremtiden. Det er nødvendigt at vi fuldt ud bliver klar over om f.eks. hvor mange økonomer, jurister, læger, tandlæger, lærere, præster, andre faggrupper indenfor kirken, pædagoger og andre, der vil være brug for.

Analysen af hvilke kompetencer, der vil være brug for vil være tilendebragt i løbet af 2009. På denne baggrund vil Landsstyret bl.a. fremlægge klare mål for hvor mange uddannede, der vil være brug for indenfor forskellige faggrupper, og forventninger til at vore studerende stiller større krav til sig selv.

I forbindelse med vores klare målsætninger om ønskede kompetencer indenfor uddannelsessystemet vil det være nødvendigt med et arbejde for at gøre nogle uddannelser mere tiltrækkende for de studerende, ligesom det også vil være nødvendigt med reformer omkring uddannelsesstøtten således at denne er til støtte for vores ønskede kompetencer.

Et andet forhold, der kræver en hurtig løsning, er det forhold, som vi byder vores uddannelsessøgende med børn. Forældre med børn, der ønsker at tage en uddannelse må for de meste forlade børnene hjemme, der kan ramme de enkelte familier hårdt med deraf følgende sociale problemer.

Børnene lider et afsavn når moderen eller faderen må tage afstand for at få en uddannelse, og begynder at mangle kærlighed fra deres forældre. Alene politikere uden undtagelse gør i disse år meget for at bekæmpe omsorgssvigt af børn, hvorfor fremrykkelsen af oprettelse af kollegier vil være til stor hjælp.

Da Landsstyret ser med stor alvor at vore studerende bliver nødt til at forlade deres børn agter vi at indlede et samarbejde med kommunerne for at løse problemet snarest.

Det er Landsstyrets målsætning at når anlæggelsen af de nye kollegier er tilendebragt, at man vil gøre god brug af muligheden for at kunne tage sine børn med når man påbegynder en uddannelse i en anden by.

Samtidig vil der i forberedelsesskolerne Piareersarfiit blive givet øget støtte til de unge, der forbereder at påbegynde en uddannelse, ligesom undervisningen i det danske og engelske sprog skal udvikles, for at højne sprogkundskaberne i.f.m. påbegyndelsen af en uddannelse, da manglende kundskaber i andre sprog i dag er problem hvis man påtænger at tage en uddannelse. Et problem, der nogle gange resulterer i at man bliver nødt til at stoppe en uddannelse.

Der er i flere kommuner igangsat vellykkede decentrale pædagoguddannelser, hvor uddannelsen kun foregår på grønlandsk, og hvor allerede ansatte assistenter, der har arbejdet indenfor området i mange år, har vist stor interesse for at deltage.

Landsstyret vil gerne takke de kommuner, hvor et sådant pædagoguddannelse er blevet igangsat i tæt samarbejde med lærerne, da man derigennem sikrer at erfarne medarbejdere indenfor børnepasning kan få papir på at have modtaget en passende uddannelse til deres arbejde.

Der er allerede igangsat et registrering af arbejdsstyrken i bygderne på landsplan. Det er nødvendigt at bygdebefolkningen i fremtiden får mulighed for at arbejde udenfor deres egen bygd når der opstår behov for arbejdskraft andre steder. Det er af afgørende vigtighed at vi gennem en grundig planlægning tilpasser vores midler til videreuddannelse, reglerne om mobilitetsfremme og trafikstrukturen til en sådan udvikling.

Det er glædeligt at erfare at vi siden hjemmestyrets indførelse aldrig har haft så mange, der er igang med en uddannelse, hvilket også viser at det grønlandske samfund ikke står stille og aktivt deltager i det nødvendige forandringsprocesser.

I disse år oplever Arktis de klimatiske forandringer og de har således også en effekt hvad angår udenrigspolitikken. Den varmere klima gør at nye sejlruter bliver åbnet og med dem er debatten startet om sikkerhedsaspekterne såvel som de miljømæssige konsekvenser.

Disse emner var netop et af emnerne som Landsstyret sammen med den danske regering tog op sammen med de lande, som grænser op til Nordpolen til en ministerkonference i maj måned i Ilulissat. Arktiske spørgsmål vil være de emner, som bliver centrale i de kommende år – lige såvel som vi har startet en dialog i gang med EU omkring Arktiske spørgsmål.

I år har Grønland oplevet det største antal besøg af ledende politikere fra andre lande, hvoraf nogle har været toppolitikere, og Landsstyret har brugt enhver anledning til at redegøre for vores interesser og hvad vi lægger vægt på overfor vores gæster.

Landsstyret ser frem til en mere indgående drøftelse af dette i forbindelse med Landstingets drøftelse af den udenrigspolitiske redegørelse.

Grønland har allerede i stort omfang mærket følgerne af opvarmningen og det deraf følgende klimaforandringer foranlediget af udledningen af CO₂. Derfor er vi også med i arbejdet for at bringe CO₂-udledningen ned på verdensplan i erkendelse af at vi i forbindelse med Danmarks ratifikation af Kyoto-protokollen har forpligtet os hertil og har en medansvar herfor.

Vi har i Grønland forpligtet os til at formindske vores CO₂-udledning med 8 % i forhold til udledningen i 1990.

Fra begyndelsen af 1990-erne har vi gradvist og mærkbart omlagt vores energiforsyning fra flydende brændstoffer til vandkraft, således at 40 % af vores energiforbrug nu dækkes ind via vandkraft. Når de nye planlagte vandkraftværker bliver færdigt anlagte i de kommende år vil Grønland stå i den situationen at vi er det land i hele verden, der forholdsmæssigt bliver forsynet mest med miljørigtig energi.

Vi ved at udledningen af drivhusgasser primært sker fra industrialiserede lande, hvorfor mulighederne for økonomisk udvikling og sikring af befolkningsnes velfærd og udledning af CO₂ hænger tæt sammen i disse lande.

De såkaldt industrialiserede og rige lande er kommet dertil fordi de ubegrænset har haft adgang til industriel udvikling.

Det er vort ønske at der sker en økonomisk udvikling i Grønland for at have råd til de nødvendige forbedringer i befolkningens levevilkår, og vores eneste mulighed herfor er et velgennemtænkt udnyttelse af vores egne naturgivne ressourcer.

Men til trods herfor må vores målsætninger om udvikling af industrien, råstof- og olieeftersøgningen gennem en velgennemtænkt udnyttelse af vore naturgivne ressourcer anses for ikke at være i overensstemmelse med de skarpe krav om nedbringelse af CO₂-udslippene jf. den gældende Kyoto-protokol.

Det er Landsstyrets holdning at der i forbindelse med arbejdet med en ny klimaaf tale til erstatning for Kyoto-protokollen bør indgås en ny aftale, der giver plads til økonomisk udvikling og mulighed for udledning af drivhusgasser. Det er Landsstyrets holdning at hvis der indgås en ny aftale med mulighed herfor, på udgangspunktet være mulighederne for produktion af ren og miljørigtig energi.

Som et eksempel kan nævnes at hvis Alcoa anlægger et aluminiumsmelter i Grønland, vil den samlede udledning af CO₂ på verdensplan blive mindre, selvom vores egen udledning bliver større, da anlæggelsen af et smelter, der vil få energi fra vandkraft, vil være langt mindre forurenende, end hvis der blev anlagt en smelter andre steder på grundlag af konventionel energi.

Det er Landsstyrets holdning at Grønland selvfølgelig skal være med i bestræbelserne for at mindske udslippet af CO₂ på verdensplan, bl.a. gennem udnyttelse af den nyeste og mest miljøskånsomme teknologi når der er mulighed herfor.

Grønland skal ligesom andre lande have mulighed for fremskridt og økonomisk udvikling. Derfor ønsker vi at der for Grønlands vedkommende etableres en ordning lig den ordning, der er blevet etableret for Island.

Landsstyret har således allerede gået i gang med at arbejde for at dette bliver det centrale omdrejningspunkt for Grønland under De Forenede Nationers klimatopmøde i København i 2009 for at drøfte en ny klimaaf tale.

I de kommende år er det nødvendigt med anlægsinvesteringer i milliardklassen til Grønlands udvikling, og ikke mindst til den nødvendige infrastruktur, såsom havne, lufthavne, vandkraftværker og lignende.

Udover ovennævnte skal Landstinget tage stilling til om der skal bevilges midler til at Grønland kan være medejer af aluminiumsmelteværket.

Fra Landsstyret vil vi som noget væsentligt gerne gøre opmærksom på at vi allerede tidligere har forpligtet os stærk til at være medfinansierende gennem vores fremtidige medejerskab.

Der er allerede nu givet olieforundersøgelsestilladelser til forskellige selskaber til ni forskellige sektorer i vore farvande. Grønland er medejer i alle disse selskaber, gennem grønlandsk ejerskab til 12½ % af aktiekapitalen i de ni selskaber.

Disse ejerandele har Grønland fået i forbindelse med afgivelsen af tilladelserne til forundersøgelser, således at der ikke er lagt en økonomisk ydelse herfor, ligesom Grønland heller ikke skal bidrage med midler til olieefterforskningen.

Hvis det bliver aktuelt at der bliver fundet olie og denne begynder at blive udnyttet er Grønland gennem sit medejerskab forpligtet til at være med til at medfinansiere dette, med et beløb, der er anslået til at være mellem 2-3 milliarder kroner for hvert selskab. Vi vil således være forpligtet til at være medfinansierende, hvis alt går vel og der bliver fundet olie og udnyttelsen begynder i alle sektorer, hvortil der er givet forundersøgelsestilladelser.

Hvis Grønland skal være økonomisk selv bærende kan man ikke udover de eksisterende erhverv komme udenom at det nødvendigt med en generel højnelse af uddannelsesniveaet, udvikling af industrien samt øget råstof- og olieefterforskning.

På denne baggrund har Landsstyret allerede gået i gang med at undersøge om der er muligheder for ekstern finansiering, ligesom andre finansieringsformer, selskabskonstruktioner og andre muligheder også undersøges. Generelt har der været kontakter til forskellige internationale finansieringsinstitutter, der alle tydeligt har vist vilje til at skyde penge ind til ovennævnte formål i Grønland.

Vores økonomi har siden 2005 været præget af en pæn økonomisk vækst. Arbejdsløsheden er faldet og skatteindtægterne til Landskassen og kommunekasserne er steget. Imidlertid så vi i 2007 de første tegn på en afmatning i den økonomiske vækst. Tendensen er fortsat i 1. halvår af 2008.

Flere sektorer oplever problemer med at skaffe arbejdskraft. Det er eksempelvis tilfældet indenfor anlægs- og sundhedssektorerne. Manglen på arbejdskraft medfører en risiko for et lønpres i disse sektorer. Dette lønpres kan brede sig til andre sektorer på arbejdsmarkedet og medvirke til at afslutte det økonomiske opsving.

Stigningstakten i inflationen er generelt øget på verdensplan gennem den senere tid. Årsagen til dette er en høj økonomisk vækst, som har medført en stor råvare- og vareefterspørgsel, herunder på olie og fødevarer. Inflationen er også høj i Grønland i disse år. Og der er udsigt til højere brændstofpriser, når KNI's aftale om køb af olieprodukter til en fast pris udløber med udgangen af 2009.

De øgede priser på brændstof vil resultere i øgede udgifter, ikke mindst for fiskeri- og fangsterhvervet, men også for os alle sammen. Derfor ser Landsstyret frem til resultatet af det arbejde, der nu pågår i arbejdsgruppen til revision af fiskeriloven, således at der herigennem kan findes en samlet løsning for fiskeri- og fangsterhvervet.

I forslaget til Finanslov for 2009 budgetteres med et stort underskud. Ligeledes er der et stort underskud i Finansloven for 2008. Underskuddene har hovedsagelig baggrund i, at der skal anvendes store beløb til udvikling og forundersøgelser til placering af et aluminiumsværk i Maniitsoq. Det store beløb skal bl.a. anvendes til forundersøgelser, ligesom det har været nødvendigt at fremrykke anlæggelsen af nye kollegier til vore studerende.

Landsstyret skal præcisere at selvom anlæggelsen af aluminiumsmelteren ikke bliver en realitet er dette ikke ensbetydende med at det anvendte midler til forundersøgelser er tabt, da den indsamlede viden i sig selv repræsenterer en værdi, der i fremtiden skal bruges i forbindelse med anlæggelse af vandkraftværker.

Generelt kan vi sige at bevillingerne til uddannelse, det sociale område og sundhedsområdet i disse år aldrig har været højere i Grønlands historie. Landsstyret vil igennem denne prioritering slå fast at befolkningens forhold til stadighed skal forbedres for at sikre den stadige udvikling i samfundet.

Landskassen har ikke optaget lån og har ikke andet gæld, der skal afbetales.

I forslaget til Finanslov for 2009 er områder som uddannelse, sundhed samt børn- og unge blevet prioriteret højt, ligesom følgende nye initiativer også indgår i finanslovsforslaget:

- eksperimentel behandling af kræftsyge og folk med lignende sygdomme (8,9 mio. kr.)
- renovering af præstehuse og kirker (6,6 mio. kr.)
- vaccination mod livmoderhalskræft, samt forhøjelse til alderskravet fra 15 til 18 år for børn, der kan få bevilget ledsagerrejse (1,7 mio. kr.)
- forhøjelse af plejevederlag (qaammammut 3.298 kr.-iniit 4.123 kr.-inut)
- forhøjelse af børnetilskuddet med 1.527 kr. årligt til familier med en indtægt på under 130.000 kr., og med 673 kr. for familier med en indtægt mellem 130.000 og 180.000 kr.
- forhøjelse af den trangsvurderede hjælp fra 758 kr. til 1000 kr.
- Oprettelse i Nuuk af et videns- og rådgivningscenter for handicappede med optræningsfaciliteter og afdeling for hjælpemidler
- Anlæggelse af kollegier i Nuuk, Qaqortoq, Aasiaat, Sisimiut, Ilulissat og Narsaq igangsættes i 2009 med forventet færdiggørelse i 2011, til en samlet pris af 138 mio. kr.
- Udvidelse af socialpædagogisk seminarium i Ilulissat
- Oprettelse af en designskole i Nuuk
- Udvidelse af levnedsmiddelskolen INUILI i Narsaq

Anlægsområdet er som forudsat i Strukturreformen under gradvis overdragelse til kommunerne. Nogle kommuner overtager enkelte projekter uden at de samtidig overtager hele anlægsområdet fra Hjemmestyret. En sådan gradvis overtagelse er en blød og velegnet løsning, idet den på en og samme tid giver mulighed for kommunerne at ruste sig til opgaven og for Hjemmestyret til at afvikle sine ressourcer.

I KANUKOKA's bestyrelses rapport til de delegerede under kommunernes delegeretmøde fremgik det at de fleste overgangsudvalg ønsker at de nye kommuner først overtager nye ansvarsområder på et senere tidspunkt end forventet. Overgangsudvalgene vurderer at man af hensyn til en optimal udnyttelse af ressourcerne først må sikre at de nye kommuner først kommer godt op at gøre med udgangspunkt i kommunernes nuværende opgaver.

Landsstyret er enige i og støtter denne vurdering fra overgangsudvalgene, med skal samtidig også slå fast at dette ikke er enden på kommunal overtagelse af andre sagsområder, da en fremtidig kommunal overtagelse af flere sagsområder har været en af forudsætningerne for kommunalreformen.

Landsstyret finder det betryggende at det kommende organisatoriske reformer i de nye kommuner nu kan ske i fred og ro og med den nødvendige tid, således at man også herigennem sikrer inddragelse af alle personalegrupper i kommunerne med henblik på at arbejdsforholdene skal være det bedste når de nye kommuner bliver etableret.

På boligområdet står vi over for en udfordring. Der mangler flere nye og tidssvarende boliger. Tuapannguitprojektet i Nuuk har vist sig at være en stor succes. På Landstingsfinanslovsforslaget er Hjemmestyrets byggeri intensiveret således at der planlægges opført 125 nye boliger i Maniitsoq og 300 nye boliger i Nuuk. Herforuden vil der blive opført erstatningsbyggeri i en række byer som følge af, at ældre nedslidt boligbyggeri nedrives.

Landsstyret vil i løbet af 2009 igangsætte en revision af medbyggerordningen. Selvom den nuværende ordning generelt fungerer godt er der behov for justering af kravene til eget indskud, for derigennem at sikre at flere fra bygderne kan udnytte ordningen.

I det kommende år, vil vi i samarbejde med KANUKOKA og de 4 nye kommuner tegne den fremtidige struktur på boligområdet. Det er i den forbindelse vigtigt at bruge og bevare den viden, som er oparbejdet i A/S Boligselskabet INI.

For så vidt angår A/S Boligselskabet INI finder jeg det på sin plads at orientere Landstinget om at Landsstyret har krævet en ekstraordinær generalforsamling i selskabet snarest. I forbindelse med den ekstraordinære generalforsamling vil Landsstyret som det væsentligste fremføre at det varslede huslejestigninger tilbagetrækkes, at der igangsættes omkostningsreduktioner i selskabet, samt at der sker en ændring af den praksis, der bruges i forbindelse med udsætning af lejere med restancer. Familier med problemer skal have den nødvendige hjælp, ligesom der også skal tages hensyn til disses menneskeværld.

Derudover vil Landsstyret til generalforsamlingen fremlægge at man sikrer at en landsorganisation for lejerforeningerne igen kan komme op og stå, for at sikre, at der fremover vil være en samlet og velfungerende organisation, der kan varetage lejernes interesser.

På trafikområdet fremlægges forslag til ny rammelov for etablering og modernisering af flyvepladser. Med dette nye lovforslag lægges der op til andre finansierings- og ejerskabsformer, således at nye interessenter, herunder kommunerne, gives mulighed for at blive involveret i finansiering og drift af lufthavne. Dette sker ud fra en erkendelse af, at landskassen ikke længere har mulighed for at finansiere alle trafikinvesteringer.

Idræt er en vigtig vej til velvære. Idrætslivet kører primært med baggrund i frivilligt arbejde. Landsstyret har er vidende om der i indeværende år har været en del problemer i.f.m. sportsfolks rejser til konkurrencer, ikke mindst f.s.a. priserne.

For at undgå at problemerne, der også gælder for andre foreninger, ikke gentager sig er Landsstyret klar til at være med til kulegrave problemet med deltagelse fra idrætslivet og rejsearrangører med henblik å at finde løsninger på problemet.

På teleområdet kan jeg oplyse, at vi står overfor en meget spændende fremtid med det kommende søkabel mellem Island, Grønland og Canada. Søkablet er mere og andet end en internetforbindelse - det er et link til fremtiden og til fremskridt.

Vi mærker alle når oliepriserne stiger. Vi kan blive førende indenfor brugen af vedvarende energi samt skabe en effektiv struktur på energiområdet.

Derfor vil Landsstyret på denne samling fremlægge forslag til lov om industriel udnyttelse af vandkraft. Herved skabes rammerne for tiltrækning af industri og arbejdspladser ved brug af vedvarende energi. Det er landsstyrets opfattelse at Nukissiorfiit som aktieselskab bedre end i dag vil kunne leve op til sine forpligtigelser på et energiområde i udvikling. Derfor foreslår Landsstyret at Nukissiorfiit omdannes fra 1. januar 2009.

Udviklingen påvirker også tarifferne på el, vand og varme. Landsstyret har udarbejdet en evaluering af ensprisreformen, som oplæg til en debat om fremtidens tarifstruktur. Det er Landsstyrets ønske, at der på denne samling kan skabes enighed om en langsigtet energipolitik, som sikrer mulighed for erhvervsudvikling og stabile forbrugerpriser.

Fiskeriet har som Grønlands vigtigste erhverv stor indflydelse på samfundsøkonomien. Set i det lys er det bekymrende, at udsigterne for fiskeriet i 2009 er dystre. Den biologiske rådgivning fra NAFO med hensyn til den indenskærs bestand af hellefisk er reduceret fra 12.500 til 8.800 i Diskobugten. For det udenskærs fiskeri af hellefisk ved Østgrønland er rådgivningen fra ICES for hellefiskeriet faldet fra 15.000 til 5.000 tons. Dertil er den biologiske rådgivning for torsk for 2009 fastsat til 0 tons både udenskærs og indenskærs. Derudover må det antages at rådgivningen for rejer vil være lavere end sidste år.

Fremtidsudsigterne for fiskeriet er således ikke gode. Dette skyldes desværre at der fiskes mere fisk end fiskeressourcen kan nå at vokse hvert år. Det er Landsstyrets ønske at reducere fangsterne således disse bliver i overensstemmelse med den biologiske rådgivning.

Landsstyret har nedsat en Fiskerikommission i forbindelse med Fiskerilovsrevisionen. Fiskerikommissionen er nu i gang med arbejdet der skal vurdere hvorledes rammerne for Grønlands fiskeri i fremtiden skal se ud. Fiskerikommissionen forventes at afslutte deres arbejde i slutningen af dette år og Landsstyret ser frem til kommissionens rapport og anbefalinger.

Som opfølgning af rejeseminaret i år blev "Karlsen-gruppen" nedsat, som nu har afleveret deres anbefalinger til Landsstyret og Landstinget. Allerede på nuværende tidspunkt er der fremkommet ønsker fra fiskeriets parter omkring nødvendige ændringer i fiskeriets sammensætning. I den forbindelse skal det overveje mulighederne for at effektivisere fiskerierhvervet yderligere, således erhvervet får de nødvendige rammer til at skabe et rentabelt erhverv på trods af de stigende oliepriser. Landsstyret er af den opfattelse at fremtiden for Grønlands fiskeri ligger i øget effektivitet og kvalitetsprodukter.

Landsstyret ser med beklagelse på at vi stadigvæk hører at en del af de fangne fisk beregnet til produktion bare bliver smidt væk på grund af mangel på medarbejdere. Ligeledes er vi heller ikke endnu at udnytte de landede fisk fuldt ud. Dette er ikke en optimal udnyttelse af vores ressourcer, hvorfor der skal ingansættes en udvikling således at vi fremover kan udnytte den indhandlede fisk fuldt ud. Landsstyret vil atter engang vil opfordre til at fiskeindustrien og fiskerne i samarbejde med hinanden til en bedre samarbejde omkring planlægning af indhandling og produktion, for at få mest ud af fisk, der fanges. Vi må i landets hovederhverv være bedre til at udnytte ressourcerne.

Vi må også hele tiden kræve af os selv at vi i forbindelse med anvendelsen af vore fangststyr og naturen udviser et ansvarligt omhu. Letfældig omgang med fangststyr og naturen, der kan afstedkomme store problemer for os alle, må vi se på med alvor.

Fangererhvervet skal være et erhverv, som fangerne kan være stolte af, og som der står respekt om, og baseret på stolte traditioner.

Jeg skal på vegne af Landsstyret udtrykke både glæde og skuffelse over årets resultater fra mødet i den Internationale Hvalfangstkommission. Dels blev der opnået kvoter på 2 grønlandshvaler pr. år de næste 5 år. Grønlandshvalen har været fredet siden 1938. Landsstyret er meget skuffet over at IWC ikke vedtog Grønlands krav om kvote på 10 pukkelhvaler årligt på trods af alle IWC's betingelser blev opfyldt. Med årets resultat er der dog opnået den største mængde tilgængeligt hvalkød, som bliver 614 tons, imod 540 tons i 2007. Landsstyret har anmodet Udenrigsministeren om at undersøge mulighederne for Grønlands udmelding fra IWC, idet det vurderes, at Grønlands interesser bliver mindre og mindre varetaget i IWC. Samtidig vil Grønland fokusere mere på sine aktiviteter i NAMMCO.

Landsstyret har fulgt tæt op på EU kommissionens initiativ til at forbyde indførsel af sælskind til EU. På trods af en såkaldt Inuit-undtagelse, er Landsstyret meget skuffet over EU kommissionens beslutning. Landsstyret er nemlig af den vurdering, at en undtagelse ikke hjælper os og kun vil skade som lignende tiltag skete i 70-erne og 80-erne. Landsstyret vil derfor fortsat følge tæt op af sagen og foretage de nødvendige tiltag inden sagen tages op igen i EU's Ministerråd og Parlamentet, herunder fortsætte med informationstiltag om sælfangst.

Konsekvenser af den verdensomspændende opvarmning er også til at mærke blandt de erhvervsdrivende her i landet. Den globale opvarmning har haft dårlig indvirkning på selvforsyningen med grovfoder gennem de sidste par år. Grovfoderudbyttet er faldet drastisk – faldet af udbyttet er gennemsnitlig 40-50 % af et normalt udbytte viser opgørelser fra fåreholderne og konsulenttjenesten for landbrug. Da beholdning af foder til husdyr er omfattet beskyttet ved lov, er det nødvendigt at importere det manglende foder.

De af Landsstyret bestilte "Rapport analyse af det Grønlandske landbrugsøkonomi" blev det færdige resultat, indeholdt emner til politisk behandling, forelagt landstingsmedlemmerne her i løbet af foråret. Rapporten viser at erhvervet økonomisk er i vækst, men såfremt væksten skal fortsættes også set i forhold til det samfundsmæssige udvikling er det nødvendigt med et yderligere behov for investering i de næste mange år, som vi skal drøfte og tage stilling til i løbet af efterårssamlingen.

En af anbefalingerne fra den økonomiske analyserapport er at finde en løsningsmodel vedr. Neqi A/S og Landsstyret er derfor glad for at der for i år kunne findes en midlertidig løsning for slagteriet, så indhandling af lam kan ske. Landsstyret er dog fortsat af den klare holdning, at der må findes en varig løsning for Neqi A/S også for de kommende år.

I dette forår blev der afholdt en konference i Sisimiut, der satte fokus på familiernes og børnenes levevilkår og som havde overskriften "Ressourcestærke familier". I den forbindelse blev der også afholdt et kombineret kursus- og konference for børn og unge med overskriften "Dejlig barndom". Formålet med konferencen var at samle indsatsområder, som landsstyret kan gå videre med. Dette gav gode resultater, idet konferencen gav landsstyret mange gode og spændende anbefalinger. Dette i sig selv gav inspiration til det videre arbejde. Jeg er fuldt ud enig i en af budskaberne fra børnene på konferencen til Landsstyret, at "Forældrene har ansvar for deres børn".

Der er nu igangsat en landsdækkende undersøgelse om familiernes levevilkår, der snart vil blive færdiggjort. Alle disse tiltag vil forhåbentlig give grundlag for nye politiske og fremtidige initiativer. Samlet set har vi i hvert fald status, viden og reelle retningslinjer at arbejde ud fra.

Indsatsen for især børn, der udsættes for seksuelle overgreb, vil fortsat være til stede. I maj måned deltog alle landets forebyggelseskonsulenter sammen med PAARISA i en nordisk konference om omsorgssvigt og børnemishandling. Konferencen fandt sted på Island. Dette har givet en fornyet inspiration og viden til det arbejde, der bliver lavet i kommunerne.

Vold, voldtægt og seksuelt misbrug er en del af hverdagen herhjemme. Landsstyret har under Inuuneritta igangsat arbejdet med udformning af en national strategi til forebyggelse af dette. I arbejdet deltager politiet og repræsentanter fra flere kommuner.

Sociale problemer forstærkes når misbrug af alkohol er indblandet, med det resultat at det bliver sværere at løse problemet. Den gennemsnitlige alkoholforbrug pr. indbygger i Grønland er alt for høj, og Landsstyret har været nødt til at stoppe for salg og udhandling af alkoholiske drikke enkelte steder når tingene er gået op i en spids for at beskytte og værne om befolkningen, og ikke mindst børn og unge, samtidig har der straks været igangsat forebyggende initiativer

Landsstyret fremlægger under denne landstingssamling en redegørelse på førtidspensionsområdet med det overordnede formål at tilgangen til førtidspension skal reduceres, samtidig med at der skal ydes en indsats for at hjælpe førtidspensionister tilbage på arbejdsmarkedet. Redegørelsen skal danne grundlag for Landstingets debat om nye tiltag, som kan forebygge førtidspensionering, og som i stedet kan give grundlaget for at benytte sig af den potentielle arbejdsevne, der findes hos førtidspensionisterne, bedst muligt.

Når det gælder indsatsen for de handicappedes levevilkår, er der igangsat forskellige tiltag. Eksempelvis blev der afholdt et seminar i dagene 9.-11. september, som landsstyreområdet for familier og sundhed har afholdt i samarbejde med KIIIN og ISIIN.

Seminaret blev afholdt for at sætte fokus på tiltag omkring de handicappedes uddannelsesmuligheder og deltagelse i arbejdsmarkedet. Ønsket var at klarlægge, hvad der forhindrer de handicappede i at uddanne sig eller være på arbejdsmarkedet med henblik på at forbedre forholdene.

For at sikre større effektivitet, kvalitet og helhedstænkning i Sundhedsvæsenet blev Kystledelsen og Dronning Ingrid's Hospital i januar 2008 samlet til en fælles ledelse for sundhedsvæsenet.

Sundhedsledelsen har påbegyndt arbejdet med at en ny struktur på sundhedsområdet med opbygning af sygehuse i 4 sundhedsregioner. Hver af de nye regioner vil have et regionssygehus med en række sundhedscentre, sygeplejestationer og bygdekonsultationer under sin administration. På denne måde bibeholdes alle nuværende behandlingssteder.

Det er målet at andelen af fast- og langtidsansatte skal øges, så kvaliteten og kontinuiteten i patientydelserne kan opretholdes i højere grad end nu. Dette opnås via en styrkelse af det faglige miljø for alle personalegrupper.

Sundhedsledelsen har igangsat telemedicin-projektet med opstilling af telemedicinsk udstyr omfattende alle behandlingenheder på kysten og Dronning Ingrid's Hospital. Det vil kunne sikre borgerne lige adgang til sundhedsydelser, og imødekomme ønsker om at behandle sygdomme lokalt og kompetent, ligesom borgerne vil kunne tilbydes specialiseret behandling, når de har behov for det.

Landsstyret har til Landstingets efterårsmøde anmeldt et forslag til forordning om Meeqqerivitsialak, Den gode Daginstitution. Foreninger, KANUKOKA og relevante landsstyreområder har bidraget til forslaget's udarbejdelse, og der er i denne forbindelse igangsat forskningsbaserede pædagogiske udviklingsarbejder ved daginstitutioner i Qaqortoq, Nuuk, Maniitsoq og i Ilulissat under faglig støtte fra Inerisaavik.

For at afbøde eftervirkningen af 10. og 11. klassernes samlede afgang har Landsstyret skabt ekstra pladser ved danske efterskoler. I alt 460 unge startede i år ved danske efterskoler og i

alt 254 unge startede ved midlertidige efterskoler i Qaqortoq, Maniitsoq, Sisimiut og Kangerlussuaq. De grønlandske folkehøjskoler samt relevante kommuner og borgerrådet i Kangerlussuaq har støttet tilblivelsen af efterskoleundervisningen i Grønland. Den indhøstede pædagogisk viden og erfaring vil blive anvendt ved etablering af en egentlig efterskole i Grønland.

I denne anledning vil Landsstyret gerne takke de kommuner, der har været med i arbejdet med at skabe efterskoler. Gennem disse kommuners aktive deltagelse har vores afgangsklasser fra folkeskolen fået mulighed for at komme på efterskole, ligesom eksemplet har vist hvordan et samarbejde kan bære frugt.

1. januar 2009 vil ansvaret for gymnasierne i Grønland overgå fra Staten til Grønlands Hjemmestyre i forbindelse med Folketingets vedtagelse af en lov, som bemyndiger Landstinget til at fastsætte regler på gymnasieområdet. Landsstyret har til efterårsmødet fremsendt et beslutningsforslag herom til Landstinget. For at styrke undervisningen ved gymnasierne vil Landsstyret i år starte årlige uddannelsesseminarer med deltagelse af lærere, ledere og elever.

Landsstyret og Videnskabsministeren i Danmark er blevet enige om at starte arbejdet med etablering af et Center for Klimaforskning i Grønland i 2009. Centret vil blive tilknyttet Pinngortitaleriffik og Ilisimatusarfik. Centret vil fokusere på effekter af klimaændringer på den grønlandske og arktiske samfund, samt på den grønlandske og arktiske natur. Den indhøstede viden vil blive anvendt til formuleringer af strategier og løsninger for tilpasning af klimaændringer.

Med det formål at løse problemet med mangelen på præster og andre grupper i kirken vil Landsstyret igangsætte særlige initiativer, ligesom vi i 2009 vil fortsætte med den nødvendige renovering af kirkens bygninger.

Den 5. oktober 2008 udkommer den nye salmebog i Grønland efter et grundigt forarbejde i et salmebogsudvalg.

Vores menigheder og vore ældre har en central placering i vores daglige liv ved at give os den nødvendige åndelige og fysiske rigdom og styrke, ligesom det samme er tilfældet for de mange frivillige medarbejdere i forskellige foreninger, der arbejder for et bedre livsførelse og sundhed. Jeg vil benytte anledning til at sige tak for jeres uselviske arbejde.

Hvad vi med sikkerhed ved er alt ikke ser sort ud, og at der i vort samfund er mange goder og glæder, som vi kan bygge videre på.

Men vi har trods dette behov for at være forberedt på hvad fremtiden vil bringe. Nye tider kræver nye tanker og stadig tilpasning.

Verden er i en stadig forandring. Klimaet bliver varmere, og i den forbindelse skal vi være omstillingsparate til nye kompetencer og erhverv som følge heraf.

Landsstyrets arbejde vil fortsætte med udgangspunkt i Landstingets beslutninger og Landsstyrekoalitionsaftalen fra 2007. Samtidig vil Landsstyret realisere de opgaver til gavn for den grønlandske befolkning, der følger af Landstingets beslutninger og Landsstyrekoalitionsaftalen.

Ærede Landstingsformand, ærede Landstingsmedlemmer, med disse bemærkninger ønsker jeg på Landsstyrets vegne jer alle en god og frugtbar efterårssamling.

Vi er født i dette land, som vi har arvet fra vore forfædre, der igen har arvet den fra deres forfædre. Vi skal overdrage dette land til vores efterkommere, der igen skal overdrage den til deres efterkommere. Vores forfædre har kunnet overleve i deres elskede land uden at vente på hjælp udefra selvom de nogle gange har kæmpet for at overleve i en natur, der nogle gange kan være ubarmhjertig.

Vores forfædre har aldrig overgivet dette land til andre folk, ligesom vi ikke vil.

Ja, selvfølgelig har man prøvet at kue os. Der er mange kritiske øjne udefra, hvis blikke er rettet imod os. Man prøver at nedgøre os med vores problemer som påskud. Vi kan ikke komme udenom at erkende at vi har mange forskellige problemer, men vi gør samtidig alt hvad vi kan for at løse disse.

Vi prøver ikke på at drive dette land med bind for øjnene og benægte at vi har problemer, da det jo ikke kan være sådan at vores selvbestemmelsesret ikke skal udvikles bare fordi vi har problemer. Vi skal ikke glemme at den der er herre i eget hus, også er den der føler et ansvar.

Vores stolthed som folk er vort folks sjæl og ånd, der er hovedhjørnестenen i vort folks selvstændighedstrang og udvikling, hvilket er nødvendigt at kende, hvis vi ikke skal lande på et sidespor.

Vi ser med spænding og glæde frem til resultatet af folkeafstemning om selvstyre den 28. november 2008, og jeg ønsker alle embedsfolk og partier et godt oplysningsarbejde frem mod folkeafstemningen.

Det er Landsstyrets håb at resultaterne fra indeværende landstingssamling vil være til gavn for vort land og dets befolkning.

Tak